

Zanim pòdzemě szpacérą w las mùszimě sã pasowno òblěc. Òblòkòme skòrznie, kabòt, czòpkã. Tak tej zaczi-nómě òd prawi nodzi...

b) „szpacéra w las” – kòzdi szkòlòk òtrzemùje klawesě; ùczniowie chòdzą w „rozsĕpce” pò całi salě grającě na klawesach zgòdno z mùzyką w ritmie wiertelnòtów;

c) „zbiéraniě grzěbów” – szkòlòcě chòdzą „trzymajãcě kòsziczi” (w wěòbraznie), a na przerwã w mùzyce zatrzemùją sã i rozzérają wkòł, szukajãcě grzěbów; na kòzdi akcent w mùzyce (głòsny zwãk zagròny przez szkòlněgò) zdzibają sã, bě „zebrac grzěba”, a tej wkłòdajã gò do kòszika (jeden akcent – jeden zrěch rãkã jakno òdzdradleniě zebraniò jedněgò grzěba);

b) „prziòndzeniě nazòd do przedszkòla” – kòzde dzeckò òtrzemùje klawesě; ùczniowie chòdzą w „rozsĕpce” pò całi salě grającě na klawesach zgòdno z mùzyką w ritmie wiertelnòtów;

Czwiczeniě wěkònywóně je przě akòmpaniamente szkòlněgò.

5. Czwiczenia òddechòwě (2 min.).

Ùczniowie sedzã „w rozsĕpce” pò całi salě. „Wěcygajã z kòszika jedněgò grzěba” i na akcent mùzyczny zdmùchùją z niěgò resztci tròwě, zgòdno z mùzyką grò-nã przez szkòlněgò.

Czwiczeniě wěkònywóně je przě akòmpaniamente szkòlněgò.

6. Czwiczeniě emisyjno-dikcyjně (2 min.).

Szkòlòcě stojã na swòjich mòlach. Pòwtòrzają za szkòl-nym.

Czwiczeniě wěkònywóně je przě akòmpaniamente szkòlněgò.

7. Prezentacjò i nòuka refrenu frantòwczě pt.: Kaszěbě wòlają nas (4 min.).

Ùczniowie sedzã na swòjich mòlach szcerowòny skarnia-ma w stronã szkòlněgò. Szkòlny prezentěje frantòwkã.

Tekst refrenu:

Kaszěbsczě jezora, kaszěbszczi las
Kaszěbě, Kaszěbě wòlają nas.
Kaszěbsczě jezora, kaszěbszczi las
Kaszěbě wòlają nas.

Czwiczeniě wěkònywóně je przě akòmpaniamente szkòlněgò.

Kaszěbě wòlają nas

Antoni Peplirski
òpracòwaniě: Paweł A. Nowak

Niě za chùtkò

Zdrzòdło: „Kaszěbszczě nòtě na akòrdiòn”, Paweł A. Nowak.
Wyd. ZKP, Gdańsk 2018.

8. Zabawa Kòszik skòpicã skarbów (5 min.).

Szkòlòcě sedzã na swòjich mòlach szcerowòny skarnia-ma w stronã szkòlněgò. Szkòlny pitò jich, co jesz mòzna robic w lese. Pò kròtczi kòrbiõnce szkòlny zacziò grac na pianiniě (abò na jinšim instrumencie) i ròczi ùczniów do zriwaniò jiněgò lesněgò brzadu i lěstów.

Na melodiã frantòwczě pt.: Kaszěbě wòlają nas szkòlòcě chòdzą „w rozsĕpce” pò całi salě.

Czej pòjòwiò sã:

- akòmpaniament w rejestrze wiolinowim – zriwają jarzěbinã i wkłòdajã do kòszika,
- akòmpaniament w rejestrze strzědnym – zriwają jagòdě i wkłòdajã do kòszika,
- akòmpaniament w rejestrze basowym – zriwają lěstě i wkłòdajã do kòszika.

Na akcent w mùzyce (głòsny zwãk) ùczniowie prze-wròcają sã i całò zawiartosc kòszika sã wěsĕpùje. Zaba-wa zacziò sã òd pòczãtkù.

Czwiczeniě wěkònywóně je przě akòmpaniamente szkòlněgò.

9. Czwiczenia inhibicyjno-incytacyjně (2 min.).

Szkòlòcě maszerējã pò salě zgòdno z mùzyką grò-nã przez szkòlněgò. W tim czwiczenim bãdã wězwěski-wóně hasła (w kaszěbsczim jãzěkù) i ùstalòně do tegò hasła czinnoscě. Przed czwiczenim szkòlny wějasniwò ùcznióm, co bãdã robilě, czej pòdò hasło:

- „żòłãdz” – pòdskòczě na jedny nodze,
- „kasztan” – zascěgnij sã,
- „lěst” – przewròcě sã na pòdłogã,
- „frantòwka” – pòwiědz: „Kaszěbszczě jezora, kaszěbszczi las”.

Czwiczeniě wěkònywóně je przě akòmpaniamente szkòlněgò.

10. Zabawa Farwné lĕstĕ (3 min.).

Szkòlòcĕ maszerĕją pò salĕ zgòdno z mùzyką gróną przez szkòlnĕgò. Na przerwã w mùzyce, zatrzymujã sã i zdrzã, jakã farwã mò lĕst trzimòny przez szkòlnĕgò. Je to leżnosc do nòuczi farwów lĕstów w kaszĕbszczim jãzĕkù: czerwòny, zelony, apfelzynowi, żòłti.

Czwiczeniĕ wĕkònywónĕ je przĕ akòmpaniamentce szkòlnĕgò.

11. Pòwtòrzeniĕ refrenu frantòwczĭ pt.: *Kaszĕbĕ wòlajã nas* (1,5 min.).

Ùczniowie sedzã na swòjich mòlach sczerowòny skarniama w stronã szkòlnĕgò i spĕwajã ze szkòlnym pòznòny refren frantòwczĭ.

Czwiczeniĕ wĕkònywónĕ je przĕ akòmpaniamentce szkòlnĕgò.

12. Przĕbòczeniĕ ò czim bĕła mòwa na zajmach (1,5 min.).

Szkòlòcĕ sedzã na swòjich mòlach sczerowòny skarniama w stronã szkòlnĕgò, chtĕren pitò:

Co mĕ pòznelĕ dzysò na zajmach?

Toczi sã kòrbionka szkòlnĕgò z dzecama na temat zajmów.

13. Pòzegnaniĕ na mùzycznym sygnale (0,5 min.).

Ùczniowie stojã na swòjich mòlach sczerowòny skarniama w stronã szkòlnĕgò. Szkòlny żegnò sã z nima spĕwajãcĕ melodiczno sòwa pòzegnaniò: *Do ùzdrzeniò*, a szkòlownicĕ òdpòwiòdajã spĕwajãcĕ: *Do ùzdrzeniò*.

Tłòmactzeniĕ: B. Ùgòwskò.

Natalia Bigus

instruktor i chòreògraf juniorszczich karnów w Kaszĕbszczim Karnie Spĕwù i Tuńca „Sierakowice” ze Serakòjc. Jakno mùzyk i instruktor tuńca specjalizĕje sã w pòlszczi lĕdowi tematicce, le przede wszĕtcczim w ùkòchònĕch Kaszĕbach. Szkòlnò ritmiczi a sztòlĕceniò slĕchù.

Elżbieta i Eugeniusz Prĕczkòwscĕ

Klasĕ V-VII spòdleczny szkòlĕ
(2 ùczbòwĕ gòdzĕnĕ)

Tóna Ôbram – wanoga jegò szlachã. Twòrzimĕ film.

Cĕle ùczbĕ:

- pòznaniĕ dokazów i zĕcĕgò Tónĕ Ôbrama,
- ùczeniĕ sã zgòdnĕgò wespółdzejaniò w karnie,
- wĕkòzaniĕ sã wiĕdzã ò bĕlnĕch lĕdzach,
- rozmieniĕ czĕtònĕgò tekstu,
- mòznosc przĕkòzaniò zdobĕti wiĕdzĕ,
- czwiczcĕnczi w gòdanim pò kaszĕbskù,
- rozwijaniĕ czĕtaniĕgò pò kaszĕbskù;

Metodĕ robòtĕ

aktiwizĕjãcĕ, dialòdzi, twòrzeniĕ nowĕch dokazów, wĕzwĕskaniĕ kòmputrów

Òrganizacyjnĕ szĕczi

robòta w karnach, robòta w pòrach

Didacticznĕ pòmòce

mùltimedialnò tòflã, fòtograficznĕ aparatĕ, mikrofònĕ, scenarnik filmù ò Ôbramie, òdjimczĭ Ôbrama i placów, gdzie przebiwòł

Rozwij zajãców

Baro wòznĕ je, żebĕ na zòczãtkù zajãców ùczniowie sã pĕrznã zabawilĕ i dlòte bĕlno je zrobic takã zabawã, w chtĕrny ùczniowie przĕbòczczã sobie rĕchli pòznónĕ kaszĕbszczĕ sòwa, jak chòcbĕ miesãców, dniów tidzenia,

farwów abò jestkù itp. Ùczniowie sòdajã w krãgù na stółkach, a jeden stoi wĕ westrzòdkù i nadòwò ùcznióm jich nowĕ miona, jak chòcbĕ: Stĕcznik, Gromicznik, Strĕmianik. Pierszĕ trzĕ òsobĕ majã taczĕ same miona. Pòsobicã nadòwónĕ sã pòstãpnĕ miona, jaż wszĕtcczĕ òsobĕ bãdã miãlĕ nadónĕ miona razã z tã stojãcã. Terò ta òsoba stojãcò gòdò np. „Stĕcznik” i wszĕtcczĕ òsobĕ ò tim mionie mùszã zmienic plac, jednakò mùszã òpasowac, bò ta òsoba, co stoja, tĕż szukò dlò se plac i bez to jedna jinszò òsoba òstónie stojãcĕ i òna terò mdze wĕmòwia nazwã miesãca czĕ jiny ùstalony kategòrie sòw.

1. Wszĕtcĕ ùczniowie sedzã dali w kòle, a szkòlny zadòwò jima zapĕtaniĕ:

Pòmĕslĕta, jeżlĕ wa bĕ mògła w tim sztòce stac sã wòznym, dobrze zasłuzonym w historie swiata człòwiekã, tej kògò wa bĕ wĕbra?

Ùczniowie sztòt sã namiszlajã, a tej twòrzã dwa kòła, jedno bĕnĕ drĕdzĕgò, ùstawiony skarniama do se. Bez taczĕ ùstawieniĕ kòzdi z kòzdim bãdze mògł pògadac. Na sygnał szkòlnĕgò kòzdi pòdòwò drĕchòwi rãkã, witò sã i zadòwò pĕtaniĕ: *Kògum tĕ bĕ chcòł bĕc i czemù?* Ta òsoba òdpòwiòdò, a pòzni ò to samò pitò drĕcha. Gòdka jidze dosc flot, bò na pòsobny sygnał szkòlnĕgò te òsobĕ, co sã w bñtnowim kòle, przĕsuwajã sã ò jednã òsobã w lewã stronã. Tak kòzdi z kòzdim mòze pògadac na ten temat.

2. Pò taczim wstãpie szkólnoy na tòblcë wëpisywò zapëtanié: *Czë chtos, chto sã ùrodzył w malinczi wsë, mòże òstac wòzным człowiekã? Jeżlë jo, tej co mùszi zrobic, zebë tak bëło?* Terò nót zrobic z wëpówiesców szkòlòków mapã mësłów.

3. Szkólnoy pòdpòwiòdò, że takã pòstacã bët Tóna Ôbrama, chtëren je pòdług wòlë Kaszëbskò-Pòmòrszczégò Zrzeszeniò patronã latoségò roku. A tej szkólnoy wëjasniwò ùcznióm zadanié: *Naszã robòtã bãdze zrëchtowanié filmù ò tim człowiekù.*

Sã dwa bédënczi. Jeden to zrëchtowanié wanodzi do Gdini, Pùcka i Zdradë i tam nagranié materialów do filmù. Drëdzi wariant to zrobienié tegò samégò w swòji szkòle. Nót do tegò wëzwëskac fòtograficznë aparatë do nagraniò, jaczë kòzdò szkòla dosta w ramach òglowòpòlsczégò programù „Labòratoria prziiòdnòtë”.

Scenarnik filmù Tóna Ôbrama. Tribùn Kaszëbów

Na mùltimedialny tòflë nót wëszëkac szaturã Tónë Ôbrama, jakò stoi w Gdini na Placu Kaszëbsczim. Ùczniowie òdgriwają przë ni scenkã.

Dzëlëk I

Ùczën 1 (zdrzãcë na szaturã Ôbrama) – *Të, przëzdrzë sã w górã.*

Ùczën 2 – *To mùszòt bëc baro zasłużony człowiek!*
Wszëtcë: *Alaże...*

Ùczën 3 – *Jò téz tak chcã Kaszëbóm służëc!*

Ùczën 4 – *Tej të sã mùszisz jész wiele nauczëc...*

Ùczën 3 – *Të téz!*

Wszëtcë – *Jo, jo, pò pròwdze, më wszëtcë...*

Czołòwka (na òdjimkach szaturë)

Tóna Ôbrama – Tribùn Kaszëbów

Lektòr 1 (*snòzo czëtò tekst*). Nen szterëmëtrowi mònument stoi w centrum Gdini na Placu Kaszëbsczim. Przedstawionò je na nim pòstac Antóna Ôbrama, ju za zëcò pòzëwónégò Królã Kaszëbskã. W Gdini – wnenczas jész mdący wiãkszã kaszëbskã wsã – Ôbrama mieszkòt leno przez trzë òstatné lata swégò zëcégò. Nimò

to je ùznówóny za jednégò z nòwiãkszych òbëwatelów pòrtowégò miasta, chòc sã ùrodzył i wëchòwòł w malinczi wsë Zdrada.

Na mùltimedialny tòflë nót wëszëkac pòmnik Tónë Ôbrama, jaczì stoi w Zdradze w pòwiece pùcczim. Ùczniowie òdgriwają scenkã.

Dzëlëk II

Ùczën 5 – *Wiéta wa, jak sã nazëwò ta wies?*

Ùczën 6 – *Kò Zdrada. Na pòczãtkù wsë tak pisało.*

Ùczën 7 – *Kąsk dzywnò ta pòzwa. Czekawé, skąd sã wzãła?*

Ùczën 8 – *Szkólnoy nama gòdòł, że tu miało duńc do jaczis zdradë za czasów krzëzacczich.*

Ùczën 9 – *To je blòs takò legenda. Ale wiéta z czëgò nòbarzi slënie Zdrada?*

Ùczën 10 – *Czekawé, z czëgò?*

Ùczën 7 – *Z tegò, że w ti wsë sã ùrodzył Tóna Ôbrama, z pòlska zwóny Antoni Abraham.*

Ùczën 11 – *Aa, ten..., nazëwelë gò Królã Kaszëbów!*

Wszëtcë: *Król Kaszëbów... Alaże!... Jò téz chcã bëc królã...*

Lektòr 2. Bëło to w 1869 roku. Jo, prawie w ti mòli wsë Zdradze, leżący ledwò 10 kilometrów òd pòwiatowégò i kòlmòrszczégò Pùcka, ùrodzył sã Tóna Ôbrama. Tuwò mòli Tónk pòmògòł rodzëcóm, tuwò kòrbił pò kaszëbskù i tuwò gò matka ùczëła czëtac pò pòlskù z domòcy ksązëczczì do nòbòżënstwa.

Na mùltimedialny tòflë nót wëszëkac kòscòł w Mechòwie.

Lektòr 3. Do prëschi pòwszëchny szkòlë, gdzie nòuka szła w òbrzëszkòwi niemiecczi mòwie, mòli Tónk chòdzył do sąsednégò Lesniewa i parafialnégò Mechòwa. Probòszczã wnenczas bët tam mòcno zasłużony dlò pòlskòscë ksądz Tëòfil Bączkòwsczi. Bët Kòcewiòkã, chtëren sã nauczył bëlno gadac pò kaszëbskù, a w głowie młodégò Tónë rozskòcòł rojitiwë ò òdzwëskanim ùtracony przez Pòlskã niepòdległòscë.

Dzělěk III

Ùczěn 2 – *Jŏ bě chcŏt běc jak nen Tŏna Őbram!*
 Ùczěn 12 (graěe rolě ksědza) – *Mŏżesz běc. Tě jes wiŏldzi knŏp. Wa mŭszita wiedzec, że Őbram, jak ũrŏst, miŏt kŏl dwuěch mětrŏw rostu. Wszětcě mŏżeta běc kaszěbszcima krŏlama. Le trzeba stojec za swŏjĀ tatczěznĀ, trzeba dbac ō rodnĀ naszĀ kaszěbskĀ mŏwĀ, trzeba znac swŏjĀ historiĀ. Historiŏ je wŏżnŏ – mŭszimě sĀ ji děrěch ũczěc.*

Lektŏr 4. Jak Őbram bět szesnŏsce lat stŏri, rozpŏczĀ rězowaniě pŏ Kaszěbach, a Źit z haŃdlu maszinama do szěcŏ marci Singer. Przě ti leŹnoscě kŏlpŏrtowŏt „GazětĀ GduŃskĀ”, do jaczi sŏm těż pisŏt artikle.

Lektŏr 5. Őbram zakłŏdŏt Lědowě Towarzěstwa. Przez wiele lat ōrganizowŏt pielgrzimczy z Őliwě na WejrowskĀ KalwariĀ. WanoŹit pŏ Kaszěbach, zwŏliwŏt wiece, jaczě nŏczĀszczy zaciniŏt przěrŏczeniěm wszěszczich do zaŹěcŏ tobaczi z jegŏ stoleměgŏ rogŭ.

Lektŏr 6. Do Wersalu Őbram jachŏt wespŏt z drěchĀ TomŏszĀ RogalĀ. Kaszěbskŏ delegacjŏ miała w Parizu ũdokaznic prawa Pŏlszczi do PŏmŏrŹŏ. To wědarzeniě sprawiŏ, że Őbram stŏt sĀ szěrok ũznŏwŏnym dzejarzĀ. W jaczims dzělu těż dzĀka legendŏm, chtěrne przě ti leŹnoscě pŏwstaě.

Na multimedialny tŏflě nŏt wěszěkac pŏmnik zasłěbinŏw Pŏlszczi z mŏrŹĀ w Pŭckŭ. Szkŏlŏcě ōdgriwajĀ scenkĀ.

Ùczěn 1 – *Jakbě niě Őbram niě bělobě tegŏ!*

Ùczěn 2 – *Czego nibě? Tegŏ pŏrtu?*

Ùczěn 3 – *Kŏ rěbŏcě tu wiedno Źělě, ale pŏrtu tej jesz ni mielě.*

Ùczěn 4 – *Őbram gŏ zbŭdowŏt, czě co?*

Ùczěn 1 – *Niě! Jŏ gŏdŏm, że niě bělobě Zaslěbinŏw Pŏlszczi z MŏrŹĀ.*

Ùczěn 2 – *A co do Zaslěbinŏw miŏt Őbram?*

Ùczěn 5 – *Ně jo, ōn ō to w Parizu walczit, Źebě Pŏlskŏ dosta dostĀp do mŏrŹa.*

Ùczěn 6 – *To trzeba tej rzec, że czejbě niě Kaszěbi, tej bě niě běło tu Pŏlszczi.*

Ùczěn 7 – *Prŏwda. Le to Őbram Kaszěbŏw tej reprezentowŏt.*

Lektŏr 7. PartĀcz PŏmŏrŹŏ z pŏlskŏscĀ Őbram ũdokazniwŏt na spŏdlim rocznikŏw „Grifa” – pismiona redagŏwŏněgŏ przez Aleksandra Majkŏwsczěgŏ – i przedstŏwiajĀcě gduŃszě telefŏniczně ksĀŹczy, w jaczych běło skŏpicĀ pŏlskŏbrzěmiĀcěch nŏzwěskŏw.

Lektŏr 8. Őbram przěcygnĀt do kaszěbszczi wsě Gdinie, do dodomŭ Skwierczŏw, gdzie dali zajimŏt sĀ patriotycznym dzejanim. Przěstŏt do Towarzěstwa Drěchŏw PŏmŏrŹŏ, bět ōrĀdownikĀ bŭdowaniŏ pŏrtu w Gdinie, ōrganizowŏt dlŏ Kaszěbŏw rěze w głĀb kraju. W Gdinie witŏt těż prezydenta Stanisława Wŏjcechŏwsczěgŏ, chtěren wěapartniŏt gŏ KrziŹĀ Őficěrsczim Őrderu Ődrodzeniŏ Pŏlszczi.

Lektŏr 9. Tribŭn Kaszěbŏw cĀŹkŏ zachŏrŹŏt na reka i ũmarł 23 czerwiŃca 1923 rokŭ. Pŏchŏwŏny ōstŏt w Gdinie. Pŏ sto latach jegŏ grŏb wcyg nawiědzajĀ rzesze Kaszěbŏw i mieszkancŏw przěbětěch na tĀ zemiĀ, wdŹĀczno pamiĀtajĀcěch ō niepŏrechŏwŏněch zasłěgach przě ũchŏwanim ji sŏwianŃszcich wŏrtnotŏw.

Lektŏr 10. Do rozkŏscěrzeniŏ wiědzě ō Tribŭnie Kaszěbŏw widzaŏ przěsłuzit sĀ ũznŏny film *Kamerdiner*, w jaczim aktor Janusz Gajos ōdgriwŏt pŏstac Bazylěgŏ Miotka, a ta běła w dzělu szlachŏwŏnŏ prawie na Őbramie.

Lektŏr 11. Tŏna Őbram w ōbrěmim Pŏlszczi je jednym z nŏbarŹi znŏněch historycznych kaszěbszczich bŏhaterŏw. WiŏldŹě sĀ jegŏ zasłědŹi na rzec zintegrowaniŏ mŏli Tatczězně z wiŏlgĀ, kŏ caě swŏje Źěcě pŏswiĀcyt przěłĀczeniěmŭ Kaszěb do ōdrŏdzajĀcy sĀ Pŏlszczi.

4. Na kùnc ùczbĕ, żelĕ jesz je czas, abò na pòsobny ùczbie, ùczniowie sprŏwdzajã swŏjã wiedzã ò Őbramie przez rozrzeszeniĕ quizu ò nim. Quiz mòże nalezc pò zeskanowanim kòdu QR.

Bòczĕnk: film, chtĕren zrobiony je przez profesjonalĕch filmŏwcŏw, mòże òbezdrzec w klasie abò doma i pŏrŏwnac z klasowim dokazã. Jidze gò nalezc na platformie YouTube, czej sã wpisze „Antoni Abraham – Trybun Kaszubŏw” abò na starnie akademiakaszubska.com.

Ődjimczy pŏchŏdzã ze zbiĕrŏw aùtorŏw kŏnspektu.

Elżbiĕta Prĕczkŏwskŏ

szkŏlnŏ kaszĕbszczĕgŏ jãzeka, direktŏr Spŏdleczny Szkŏlĕ w Tĕchŏmiu, metodik kaszĕbszczĕgŏ jãzeka i wespŏlautorka ùczbŏwnika *W jantarowi krŏjnie* i zbiĕrkù teatrowĕch przedstŏwkŏw *W krŏjnie grifa*.

Eùgeniusz Prĕczkŏwsczi

doktŏr historii, gazetnik, lĕterat, szkŏlny i ùznŏny dziejŏrz kaszĕbszczi. Aùtŏr wiele ksãżkŏw i filmŏw dokùmentalnĕch sparŏczŏnĕch z naszym regionã. Brŏt ùdzĕl w ùstanowienim dzysdniŏwĕch reglŏw kaszĕbszczĕgŏ pisĕnkù. Arcymĕster kaszĕbszczĕgŏ pisĕnkù „Krŏlewiŏnka je w pałacù”.

Ana Rŏżk

Klasĕ II-III spŏdleczny szkŏlĕ
(1 ùczbŏwŏ gŏdzĕna)

Latné wanożeniĕ ju za nama!

Cĕle ùczbĕ

Ùczĕnĕ...

- zapŏznŏwŏ sã z geŏgrafiã Kaszĕb i Pŏlsczi,
- bŏgacy sŏwiznã sparŏczŏnã z geŏgrafiã,
- rozmiĕje wĕkŏnac pŏlĕtĕ wedle instrukcje szkŏlnĕgŏ,
- pŏslĕgiwŏ sã sŏwarzama;

Metodĕ robŏtĕ

kŏrbiŏnka, plasticznŏ robŏta, wĕzwĕskiwanie mapĕ, spiĕw

Didacticznĕ pŏmŏce

mùltimedialnŏ tŏfla, mapa Kaszĕb i Pŏlsczi, biŏtĕ kŏrtczzi A4 (abò A3), krĕdczi, mŏtĕ żŏtĕ kŏrtczzi, tŏfla, magnesĕ, tekst spiĕwczzi

Cyg ùczbĕ

1. Szkŏlny witŏ sã z ùczniama i na zŏczãtkù prosy jich, bĕ òpŏwiedzĕ, co robilĕ i gdzie bĕlĕ òb lato.
2. Pŏ kŏrbiŏnce szkŏlny dzeli szkŏlŏkŏw na karna. Lĕczba karnŏw zanŏlĕgŏ òd lĕczbĕ szkŏlŏwnikŏw w klasie – w kŏzdim karnie mŏ bĕc 3 ùczniŏw (mŏgã tĕż bĕc pŏjedynczĕ pŏrĕ). Szkŏlny rozdŏwŏ biŏtĕ kŏrtczzi A4 (abò A3) – jednã kŏrtkã na jedno karno, a na mùltimedialny tŏflĕ wĕswietliwŏ kŏrtã Pŏlsczi i jednoczasno przĕczĕpiŏ do tŏflĕ mapã Kaszĕb.

Bòczĕnk: jeżlĕ ni ma taczĕgŏ sprãtù w salĕ, mòże zawiesĕc mapã kraju, leno w taczim placu, cobĕ wszĕtcĕ szkŏlŏcĕ jã bĕlno widzelĕ.

3. Ùczniowie na swŏjich kŏrtkach majã za zadaniĕ nacĕchŏwac kŏntur Pŏlsczi, a na nim granĕce Kaszĕb.

4. Czej wszĕtcĕ szkŏlŏcĕ majã zrobionĕ pŏprzednĕ zadaniĕ, tej szkŏlny rŏczy ich do pŏspŏlnĕgŏ zaznacziwaniŏ na swŏjich mapach Pŏlsczi:

- czerwŏnã krĕdkã: gŏrĕ,
- cemnomŏdrã krĕdkã: mŏrze,
- mŏdrã krĕdkã: wiãkszĕ jezora i Wisłã.

Szkŏlny caŏi czas pŏmŏgŏ szkŏlŏkŏm, cĕchùjãcĕ i zaznacziwãjãcĕ pŏsobnĕ elementĕ na mapie, chtĕrnã sŏm nacĕchŏwŏt rĕchli na tŏflĕ.

5. Pŏ zaznaczenim fizjŏgraficznĕch òbiektŏw na mapach, szkŏlny rŏczy ùczniŏw do gŏsŏnĕgŏ nazĕwaniŏ czynnosŏw, jaczĕ mòże robic:

- w gŏrach: wspinac sã, òbzerac krŏjmalĕnczi itd.,
- w mŏrze: kãpac sã, plĕwac bŏtama itd.,
- w jezorze: plĕwac, łowic rĕbĕ itd.

Do tegŏ zadaniŏ wŏrt rozdac szkŏlŏkŏm sŏwarze kaszĕbszczĕgŏ jãzeka, bĕ ùczĕlĕ sã szĕkac w nich brĕkŏwnĕch sŏw.

Szkŏlny zapisĕje ùdbĕ na tŏflĕ i prosy ùczniŏw, bĕ pŏdonĕ przez nich nazwĕ czynnosŏw wpisĕlĕ w pasownĕ place na swŏjich mapach, tj. kŏle gŏr, mŏrza a jezŏr.

6. Szkŏlny dŏwŏ kŏzdemù szkŏlŏwnikŏwi jednã mŏtã, żŏtã kŏrtkã, na jaczi szkŏlŏk mŏ napisac nazwĕ kaszĕbszczich miejscowŏscŏw, w jaczich bĕlĕ òb lato. Pŏ zapisanim, szkŏlny prosy, bĕ przĕklejilĕ ne kŏrtczzi na mapie Pŏlsczi w mŏlu Kaszĕb.

7. Skùnczoné mapě sã przěpiátě magnesama do tòflě, a szkòlny rôczy chãtněch ùczniów, bě pòdeszłě do swòjich mapów i glosno pòwiedzěłě, gdzie běłě.

8. Na kùnc ùczbě szkòlny rozdòwò wszětczim szkòłòkóm tekst spiěwczĭ *Nad mòrzã*, jakã jidzě nalezc w ksãżce Aleksandrě i Darka Majkòwsczych pt. *Ùcz sã jãzěka z Kaszěbsczima Nótama* (str. 80). Wszětcě w klasě ùczã sã spiěwczĭ i razã spiěwajã.

Ana Rózk

szkòlnò kaszěbszczěgò i pòlsczczěgò jãzěka w Spòdlecny Szkòłě w Mãcěkale i Wiòldzich Chelmach. Gòdò ò se, że mò szczescě, bò ji pròca je ji pasjã.

Źródło: Bióro Kaszěbskò-Pòmòrszczěgò Zrzeszeniò.

Katarzëna Bùtowskò

Rozegracëjò – „ceplò i słodkò”

Lato sã skùnczëto, robi sã coròz zëmni. Wòrt pòmëslec ò ceplëszim òbleczënkù. Jigra mòże pòsłużec do nòuczi pòzwów ruchnów.

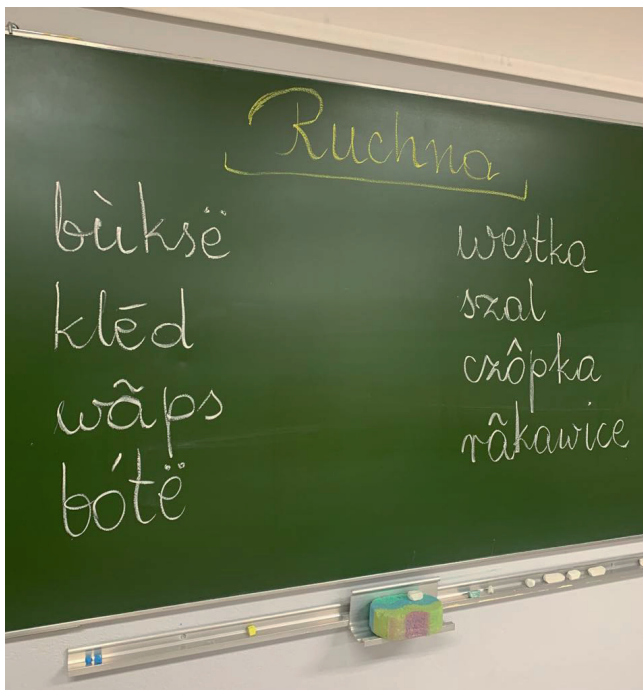
1. Nòlezi przërëchtowac czãscë òbleczënkù: czòpka, rãkawice, bótë, bùksë abò sëknia, wãps, liwk, szlips, szal itp. Pòtrzëbnò bãdze téz szokòlòda pòiomónò na sztëczki na talerzu (dlò szkòlòków, co ni mògã jesc szòkòlòdë, mògã bëc kùszczy abò brzòd, np. sztëczki jabka czë mandarinchi) i kòstka do graniò.
2. Na jedny łòwce kładzëmë talërz ze sztëczkama szòkòlòdë (dlò dzecy, co ni mògã jesc szokòlòdë mdze talërz z kùszkama czë sztëczkama brzadu). Na drëdzi łòwce ùkłòdomë ruchna. Uczniowie sòdajã w kòle. Szkòlny głòsno i wërazno wëmieniowò nazwë wszëtczich czãsców òbleczënkù. Kòzdi z ùczãstników jigrë pòstãpno cëskò kòstkã do graniò. Chto pierszi wëkùlnie 6 òczków, nen chùtkò òblòkò wszëtczë ruchna, a głòsno i pòprawno nazëwò to, co òblòkò. Czej òblecze i nazwie wszëtkò, co òblòkò, mòże pòdińc do szokòlòdë i zjesc sztëczk jakno nòdgradã.

3. W tim samym czasie pòstãpny ùczniowie dali cëska-jã kòstkã. Szczęstliwc, chtëren sã òblòkò abò ju czestëje szokòlòdã mò mało czasu, bò jezlë chtos pòstãpny wërzuci 6 òczków, òn zeblòkò ruchna i sòdò na swòj plac, a pòstãpnò òsoba biòtkuje sã ò miòdnosc.

Bòczënk: zjesc szokòlòdã mòże leno ten, kòmù ùdò sã wëkùlnãc 6 òczków, òblëc i jesc pòprawno pòzwac wszëtczë ruchna. Mòzeta mie wierzëc, mùszi miec wiele szczescò, cobë przë ti leznoscë zjesc szokòlòdã!

4. Jigra dërëje pòkãdka nie skùnczi sã szokòlòda. Pò skùnczony jigrze szkòlny wëcygò drëgã szokòlòdã abò bómczy i czestëje tëch ùczniów, jaczim nie ùdało sã „dobëc” miòdnëgò w jigrze, tak cobë nicht w klasë nie bët kòmudny i bë docenic zaangażowanié a dobré chãcë wszëtczich szkòlòków.

Dobri zwënëdzì!

Katarzëna Bùtowskò

szkòlnò kaszëbsczëgò jãzëka, przëdniczka Stowòrë Szkòlnëch Kaszëbsczëgò Jãzëka.